

mavorming verweerd hebben. Dan waren zij valsche herders geworden. Ze hadden de eenheid der Kerk verbroken.

Een beroep op Matth. 18:20 gold h.i. niet ter ontvulling. Zij hebben dit nimmer zoo verklaard, dat waar het kleinste getal christenen zich maar verenigt tot kerkstichting, daar de Kerk is en op die wijze pluriformiteit ontstaat. Reeds Cyprianus wees een dergelijk beroep van schismatici als ongeldig af en verklaarde, dat deze woorden vooral den nadruk leggen op het een-zijn der geloovigen. Waar de eenheid bewaard wordt deert het niet al vallen duizenden af: de Kerk blijft dan bij het klein getal. In dienzelfden zin hebben de Reformatoren dezen tekst verstaan. Calvin verklaart juist bij deze plaats: wie de heilige samenkomsten veronachtzaamt of zich van de broeders afscheidt en zich traag betoont in het betrachten der eenheid, bewijst daarmee, dat hij de tegenwoordigheid van Christus hoegenaamd niet op prijs stelt. En op andere plaatsen: die beweren kerk te zijn, moeten vóór alles toonen, dat zij de zuivere leer hebben. Maar de christelijke eenheid bestaat dan niet enkel in overeenstemming aangaande de leer, maar ook in het eendrachtig samenleven. Eenheid moet b.v. uitkomen in het saamvergaderen onder één prediking.

Tenslotte: ook een beroep op de Westminster Confessie kan hier niet van kracht zijn. Deze spreekt in art. 17 van dissiduum, door Prof. Hepp vertaald door scheuring. Maar een aannemelijker vertaling is: on-eenigheid, meeningsverschil. Daarmee vervalt de noodzaak hier aan gescheiden kerkformaties te denken. In een bepaald kerkverband kunnen al oneenigheden en meeningsverschillen genoeg voorkomen!

III

Ten opzichte van de Roomsche Kerk zijn de uitspraken der Reformatoren niet minder duidelijk. Zij hebben zich nimmer op het standpunt gesteld, dat de Kerk der Reformatie een tweede Kerk vormde naast de Roomsche, zoodat daardoor een zekere pluriformiteit zou zijn ontstaan. Volgens hen is de Roomsche kerk geen Kerk meer. Zoo reeds Zwingli: ik geloof graag, dat ge de ecclesia representiva zijt, maar dan de vermeende, ingebeelde kerk, niet de ware bruid, de vrouw van Christus.

Luther spreekt in aansluiting daaraan van valsche kerk, wat voor hem hetzelfde is als schijnkerk. De Roomsche kerk is des duivels kerk, de pauselijke is niet de christelijke.

Calvin handelt in zijn Institutie over het onderscheid tusschen ware en valsche kerk en spreekt dan bij de valsche uitsluitend over de Roomsche. Daarvan zegt hij verder, dat zij het Hoofd niet heeft behouden. De Pausgezinden moeten derhalve bewijzen, dat de Kerk bij hen te vinden is, wat hun niet gelukken zal. Wat zij voor kerk uitgeven is nog meer in verwarring dan Babel, daarom matigen zij zich den naam kerk maar aan. De kerk is bij hen uitgeroemd (abolita), het is een synagoge van Satan, de Pausgezinden zijn Idumeërs, Joden, Turken, de Paus en Mohammed zijn de twee hoornen van den antichrist, de Roomsche kerk is het rijk van den antichrist, Neque est ecclesia, nulle marque d'Eglise. De correspondentie tusschen Calvin en zijn vroegere Roomsche vriend du Tilliet werd afgebroken, toen Calvin de Roomsche kerk niet als christelijk kon aanvaarden.

Op grond van dit alles konden de Reformatoren vrijmoedig met de Roomsche kerk breken. Daarmee erkenden zij metterdaad, dat deze kerk den naam van kerk verloren had, dat de vroomheid was vergaan en de waarheid Gods er weggenomen was en dwaling en goddeloosheid het geheele lichaam der kerk had bevangen. Want naar het getuigenis van Calvin kon men alleen op deze gronden een kerk verlaten. Anders was men schismaticus.

Deze stellige uitspraken lijken mij voldoende om te concluderen, dat de Reformatoren de pluriformiteitsgedachte niet hebben gekend of voorgestaan.

Dat was ook niet het geval wanneer zij de Roomsche kerk nog kerk noemden. Bij Kerk zagen de Reformatoren vooral op de vera et legitima ecclesiae constitutio. Deze was door Rome niet voeten getreden. Het goddeloos karakter der kerk lag niet zoezoer in de impietas membrorum als wel in de impietas ministerii. Dat het christendom onder de pauselijke tyrannie geheel vernietigd is zal geen gezond mensch beweren, zegt Calvin. Eenig overblijfsel der kerk was er gebleven. Maar omtrent deze dingen dacht hij niet zeer optimistisch: wat was er veertig jaar geleden, toen God het licht van Zijn evangelie ons weer terugaf gaf? Leek het niet of heel het christendom uitgeroemd was? Zoo spreekt hij van enkele kerken, ja enkele honderden geloovigen die bij Rome zijn overgebleven. Luther is zelfs nog veel pessimistischer en zegt, dat er maar enkelingen in de Roomsche kerk nog zalig worden en dan niet door de prediking, maar ondanks deze door het lezen van Gods Woord.

Hoe kunnen de Reformatoren dan nog van Roomsche kerk spreken? M.i. als bij concessie. Calvin doet zoo ook ten opzichte van de ambtsdragers in de Roomsche kerk: wij bedienen ons nu eenmaal van de gebruikelijke termen (bisschop — opziener enz.) maar zij zijn niet minder dan dat. Als Calvin zijn bedoeling wat beter verstaanbaar maakt noemt hij hen Cybelysche priesters.

In dezelfde lijn ligt m.i. de wijze, waarop hij van de kerk bij Rome spreekt. Ze heet kerk op dezelfde wijze zooda de overspelige vrouw nog echtgenote kan heeten. Dat ligt m.i. in valsch. De valsche kerk (door de Reformatoren hoer genoemd) heet kerk, omdat ze het geweest is, maar ze is in haar tegendeel verkeerd.

Wanneer men voorts uit de erkenning van den Roomschen doop concluderen wil, dat daarmee ook de Roomsche kerk als kerk erkend wordt, meen ik, dat dit op een misverstand berust.

Voorreest is het merkwaardig, dat de Reformatoren, die gedurig Cyprianus aanhalen, hem niet één maal citeeren ter bestrijding van zijn standpunt inzake de verwerping van den doop door ketters en schismatici bediend. Wel neemt Calvin in navolging van Augustinus een ander standpunt in, maar dit bracht allerminst mee, dat de erkenning van den Roomschen doop ook erkenning van de Roomsche kerk als kerk inhield.

Augustinus erkende den doop der Donatisten, zooda hij zelfs van den doop der Marcion bediend verklaarde: integrum erat sacramentum. Maar hij deed dit alleen op dezen grond, dat de sacramenten niet van karakter veranderen als zij door onwaardige handen worden bediend. Ondanks de doopskerkenning der Donatisten leerde hij, dat de Donatisten zelf buiten de kerk stonden en de eenheid der kerk verbroken hadden.

Het is zelfs zoo, dat Augustinus persoonlijk geneigd was Cyprianus gelijk te geven, alleen het gezag der Kerk hield hem daarvan terug. Maar intusschen liet hij niet na deze restrictie te maken, dat iemand, die door een ketter of schismaticus gedoopt was, de zegeningen van den doop niet kon ontvangen, zoolang hij niet tot de eene en eenige Kerk overging.

Calvin schijnt niet zonder instemming van deze beschouwing kennis genomen te hebben. Hij erkent den doop van Rome, ja, maar tegelijkertijd vindt men bij hem uitspraken als deze: de sacramenten zijn door de Pausgezinden geheel vernietigd, er is daarvan niets overgebleven dan de schijn. Dat hij hier van sacramenten spreekt in het meervoud, terwijl hij doorgaans zich zoo kras uitdrukt over het avondmaal alleen, werpt m.i. een eigenaardig licht op zijn erkenning van den Roomschen doop. Ik denk hierbij nog aan een uitspraak: wij weten immers, dat de doop onder het pausdom zoo verdorven is en verontreinigd, dat geen kind hem kan ontvangen zonder tevens bezoedeld te worden. C. V.

Theologische Hogeschooldag 1952

De Commissie ter voorbereiding van de Theologische Hogeschooldag 1952 deelt mede:

Dinsdag 23 September zal, zo de HERE wil, de bidstond voor de Theol. Hogeschool worden gehouden. In deze Dienst des Woords, uitgaande van de Raad van De Gereformeerde Kerk te Kampen, zal voorgaan De H. Knoop te Rotterdam-Delfshaven.

Woensdag 24 September wordt, zo de HERE wil, de Theologische Hogeschooldag gehouden.

Kaarten voor de Theologische Hogeschooldag verzorgen wij U aan te willen vragen bij de pedel van de Theol. Hogeschool, Broederweg 15, Kampen. Deze worden medio September toegezonden.

Voor de Bidstond behoeven geen kaarten te worden aangevraagd. DE COMMISSIE.

KERKNIEUWS

Beroepen te: Uirum, J. Verkade te Zuidwolds. Uithuizen, F. v. Dijk te Heerenveen.

Aangenomen naar: Amsterdam-C. (2e pred. pl.), J. P. v. d. Stoel te Grootegast.

— BEROEPBAAR. De classis 's-Gravenhage heeft beroepbaar verklaard Cand. E. R. Postma, Gagelplein 4, Den Haag.

— HAMILTON. Het adres van de scriba van de Can. Ref. Church te Hamilton is thans: A. J. van Sydenborgh, Winona, Ont., Canada.

— CURSUS HEBRAICUS 1952. In verband met allerlei aanvragen, of dit jaar, evenals in vorige jaren, wederom een cursus Hebreuws voor a.s. studenten zal worden gehouden, deelt br T. Delhaas mede, dat hij dit jaar tot zijn grote spijt niet in de gelegenheid is zulke een cursus te houden. Andere bladen worden verzocht dit over te nemen.

HET BOEK OVER Professor Mr D. P. D. FABIUS IS VERSCHENEN!

De auteur, Ds B. JONGELING van Apeldoorn, schreef het in het eeuwjaar van Fabius' geboorte: 1951, en hij schreef het onder het motto:

„De worsteling van Prof. Mr D. P. D. Fabius om bewaring van het toebetrouwde pand”

Uit de inhoudsopgave nemen wij over: Woord Vooraf. Hoofdstuk I: Voorheen en Thans. Hoofdstuk II: Kerkelijk Leven. Hoofdstuk III: Staatsrecht en Politiek. Hoofdstuk IV: Sociale Vraagstukken. Hoofdstuk V: Volkenrecht.

Uit het Woord Vooraf nemen wij over: „Fabius zelf zal heel vaak aan het woord komen. Rijkelijk heb ik uit zijn geschriften geciteerd, om de boodschap, die hij heeft doen hooren, door te geven. Veelal is wat Fabius schreef rechtstreeks van betekenis voor onzen tijd”.

Een actueel boek! Een goed boek! Een boek uit de R.B.-SERIE! Daarom ook een spotgoedkoop boek! Wanneer gij nog geen abonnee zijt op deze Serie wordt het dan heden en gij ontvangt dit werk terstond thuis. Het is gebonden in sterke, diep blauwe band, met titel in goudopdruk.

Los in de handel kost dit werk f 5.50. Abonnees op de R.B.-Serie ontvangen het voor de luttale prijs van f 3.20.

U kunt zich abonneren bij de boekhandel of rechtstreeks bij de Uitgeefster: OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. te GOES - Giro 36000

Binnen enkele dagen verschijnt: „ONZE VERHOUDING TOT DE GEREF. KERKEN (onderh. art. 31) N.U.”, door Ds J. H. VELEMA, Chr. Geref. Predikant. Prijs f 1.25. Uitgeverij van Keulen. Postbus 79. Tel. 241. Giro 351923, Delft. Bestel deze actuele brochure vandaag nog!

Actief persoon, leeftijd 30 jaar, gehuwd, zoekt zo spoedig mogelijk

PASSENDE WERKKRING (lieft als vertegenwoordiger). In bezit van rijbewijs en diploma's voor handelskennis en bedrijfsleiding. Ruime commerciële ervaring, algemeen ontw. — Br. onder no. 554 bur. Reformatie te Goes.

Boekbinderij VAN KUIJK

Voor al Uw Bindwerk. Reformatie f 3.75 Catechismus f 2.35 Alle toezendingen onder rembours.

Zalmstraat 1 - Scheveningen

Hebt U reeds de muziekbundel

En nu... allemaal!

Bestelbaar bij de boek- en muziekhandel of rechtstreeks bij de Uitgeefster: OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. TE GOES.

Hebt U al besteld het mooie boek van

Ds D. VAN DIJK van Groningen:

GIJ ZIJT GODS MEDEARBEIDERS?

Deze herdruk voorziet in een behoefte. Alle jonge mensen van Gereformeerde belijdenis moet het in handen gegeven worden. Het is een boek voor verloofden, jong-gehuwden, en ook voor ouders en opvoeders. Het behandelt de moeilijke en kritieke periode van het jeugdleven, waarin zoveel zich ten goede of ten kwade wenden kan. Het werk is uitstekend uitgevoerd, in mooie band en op prima papier gedrukt. Een uitstekend verjaardagsgeschenk. De christelijke pers is unaniem vol lof.

De prijs is slechts f 4.50.

Verkrijgbaar bij de boekhandel of rechtstreeks bij de uitgever:

Oosterbaan & Le Cointre N.V. te Goes - Giro 36000

Medewerker van Dijk, G Rotterdam; Haag; Ds F

Alle stu DEDDEN recht

INHOUD: — Kerk. lev - De positie

SAME

Aan de K Kerken (on gedeeld, „d het „Land samenkomst men tot he land.” Het Uw aller s Blijkens reeds en g opkomst. „ te maken.” te Utrecht radio de le te houden v persverslag mité hoopt zal worden reformeerd sten te bel pelijke sch Mij werd van de sam de daar bl Daaruit deeldheid v Er staan de broeders om met he gemeensch Er staan die laat ik De zaak mij wel duk

Ook aan zonden. De ken aan de Ik heb ec clusie geko en niet ma Laat ik ook wel uit bonden Ge mijn ambe delijk zal E sing tegen ben ontvan Het best gelezen. De kerken bet laatstelijk g band houd ning bestr Verder schuldig h scheurmak 79 en 80 E schorsen i in de hoop heen moge van zijn v